

רקע היסטורי

בשמיים השתעשעו צבעי השקיעה במשחק צבעים מרהיב, מטבילים את עיר הקודש באש כתומה-אדומה, צבעי מלחמה, אך ירושלים עייפה ממלחמות.

מאז נתן הקל את פוליוס, פקיד מלך יוון, אנטיוכוס עוכר ישראל - בידי מתתיהו הכהן בהר המודעית, ועד איגרת דברי הברית והשלום ששלח המלך האופטר, בנו של אנטיוכוס - ליהודה המכבי, שר היהודים ומשוח מלחמה, עברה ארץ הקודש מלחמות רבות עקובות מדם.

בתקופה זו היו בני ישראל חופשיים מעולה של מלכות יוון הרשעה, ולא זו בלבד אלא שגייבורי ירושלים, יראי ה', נחלו נצחונות רבים במלחמותיהם באומות שהעזו לגרות איתם מלחמה, הרגו רב בגויים שישבו בארץ, העלו מס עובד על ארצות אדום וערב, וחייבו חלק מן הגויים המנוצחים למול את עצמם.

אמנם ממלחמות היה לעם הקודש שקט יחסי; אולם מחלוקות נוראות החלו להתגלע בין הכתות השונות בארץ יהודה.

כת הפרושים, הצדוקים והאיסיים.

על הפרושים נמנו חכמי ישראל, הכהנים הגדולים ונוטרי מורשת ישראל.

כת הצדוקים עשתה שמות: הם לא האמינו בתורה שבעל פה, כפרו בהישארות הנפש, זלזלו בתלמידי חכמים, הפקיעו עצמם מדין תורה והעמידו בית דין משלהם, בו הוציאו פסקי דין מעוותים.

כת האיסיים הנהיגה, בדרך של נזירות, מנהגים משונים ומוזרים.

פּוֹלֵג

“מזל טוב”, הוילון שנע על ידי ההר גילה אותו גבוה, דאוג ומחייך. חיוך מוזר משהו. חיוך שהיה די מובן בנסיבות הללו ובחדר הזה, בו עלו נשימותיו הרכות של העולל בקצב רגוע, משכר ותמים. תמים כל כך, בלי רושם כלל.

והיה זה אך פלא, כיוון שרק הולדתו היא זו שהפכה את הבירה כולה כאוניה סוערה וטרופה.

חדרנים התהלכו כשיכורים בארמון, משרתים מבוגרים מחו דמעה נרגשת, והרחובות תמהו על אנשי הבירה החרוצים שהשביתו כלי מלאכתם ויצאו לשוה ברחובות, כמנהג יושבי בטל פטפטנים.

היא לא ענתה. רק חייכה, חיוך אמיתי, נדיר ולא מאולץ.

“איך את מרגישה?”, דאג. בחנה בדקדוק עד שהתוצאות השביעו את רצונו. רחל כמהה כל כך לבן זכר!

“השבח לקל”, חייכה שוב. הפעם, שלא כמו בכל החיוכים המעטים שריצדו חיזורים על שפתיה בעשרות השנים האחרונות, היה החיוך מלא, עמוק ורווי תקווה.

טוב לאמיתי לראותה מאושרת כל כך. עיניו של המלך בורקות בגוון התואם לאבני החן שעל חצי הקשת בכתרו. מצד עצמו, כבר מזמן התייאש מבן זכר,

ומאז שאחז נולד, הפסיק להטריד את עצמו בשאלת הירושה, אבל שמחתה של רחל שוותה בעיניו יותר ממרבצי הזהב והכסף שבחדרי אוצרותיו. והרבה סיבות היו בדבר. הרבה האשים את עצמו במסתרים בסבלה, הרבה היכה מצפונו מאותם ערפילים שחורים שסככו על ראשית ימי מלכותו.

“יש דברים מיוחדים, אלימלך?”

הרופא המלכותי, אלימלך שמו, עזב את המרקחת בה התעסק בשקט ובריכוז. “הכל מבורך, אדוני המלך, תודה לקל. התינוק עושה רושם מצוין, כמצופה ממנו”, חייך את חיוכו הנעים. הביט על הרווחה ששטפה את הפנים הענוגות ששום קמט לא כיער אותן ולא העיד על גילו של האב הטרי, שזה מכבר מלאו לו חמישים ושלוש שנים.

“אני מודה לך”, בקפידת מה סקר המלך את היולדת ועוזרותיה שהתקרבו למיטת התינוק ובידיהן אמבטיית ברונזה, ממתניות להתעוררותו של הנסיך החדש, שמרגע צאתו לאוויר העולם, לפני שעה קלה, עצרה הבירה מלכת. העובדה כי בן זכר – יורש עצר – נולד למלכות, תשפיע מיד על מהלכים רבים שהיו ברורים קודם כצורי ברזל.

ברורים כשמש באמצע אביב.

הרחובות סערו, התרגשות עמדה באוויר, אולם התינוק – שנלקח לזרועות אביו – לא הבין את משמעות עטרת הזהב המונחת על ראשו של זה, ותחת זאת צווח על השינה שנקטעה פתאומית.

באדישות מה הביט אמיתי בתינוק החדש שנולד לו, שלושים ושלוש שנה אחרי שנולדה שרה, ביתו הגדולה; שתים עשרה שנים אחרי שילדה היא את בנה הבכור, הנכד הראשון למלכות, הצאצא הזכר היחיד למלך.

עד היום.

התינוק נבהל מהמגע המתכתי ובכיו התחזק. אביו הידק את אחיזתו על גופו הקטן, מבקש להרגיעו. האומנת, שחייכה אליו כאשר נרדם כמלאך בעריסתו, נבהלה כעת מן הצרחות הרמות, המוגזמות.

הבכי לא מצא חן בעיניו של הוד מלכותו. הוא לא ידע להסביר זאת, אבל הנגימה ההיסטרית, הצרחנית, עוררה בו התנגדות לתינוק בן מספר השעות. דמותו של שמריהו, אחיו הגמלוני, הופיעה בתודעתו והעלתה בו דחייה.

לא, הוא לא אהב את שמריהו ואת הזילות שיצר בהתנהגותו לשמו של בית המלוכה. רכרוכי היה שמריהו, והתנהגותו מרגיזה וחסרת אצילות וכבוד.

וכשהתינוק סירב להירגע, וגופו נע בקצב מזורז מדי לגילו הצעיר, מצא המלך עוד קווי דמיון בין התינוק לאח שמעולם לא חיבב.

מתישהו בימי ילדותו המוקדמים, למד הנסיך הקטן שלא לתבוע מאביו את מה שסירב להעניק לו.

אולי התייאש, אולי פחד, ואולי פשוט התרגל למציאות הרעה. בשכל של ילד בן שמונה למד לשתוק. לשתוק ולא לדבר. לדמום ולא לשאול. להסתגל ולקבל את הדברים כמובנים מאליהם.

כשהיה קטן יותר, לא הבין כי התפרצויותיו מלאות התסכול, הכאב, הקנאה; אלו שהתגלו אצלו, מדממות, תובעניות ועצובות, ולא הצליחו לפרוט על ליבו של אביו - כן הצליחו לצער את אימו, והכי גרוע - הפכו להתבדחויותיהם הקבועות של אחז ומריץ.

הרוע הזה, הציניות של אחייניו הגדולים ממנו בעשור, הם שבסופו של דבר לימדוהו לנצור את לשונו. פשוט לא להביט על היחס המועדף שקיבלו ילדיה של אחותו. להעלים עיניו מן הברק הטבעי החמים בו קיבל אביו את נכדיו. להישרף מבפנים ולא לומר דבר על מבטיו הנוקשים, הריקים, הקשים אפילו, שכווצו אותו למקומו, ומנעו ממנו לחשוב ולפנות אליו כדבר בן אל אביו.

לפעמים, לעיתים רחוקות, היה מעז ושואל את אימו: "למה?"

אולם, כשראה אותה בוכה ומתייסרת על כך, לא העז לצערה יותר. קבר עצמו בפנים את השאלות, שתשובה הגיונית לא נמצאה להן.

יש ילדים, כך סבר בהגיון של שמונה שנות נסיון, שאבא שלהם פשוט לא אוהב אותם.

מוצאי יום טוב ראשון של סוכות.

ברחובות ירושלים התגלגל קול התרועה האדיר. כלי הנשיפה הורמו בידי הכהנים והונחו על שפתותיהם. התקיעה המרוחקת הסתיימה, הכהנים הריעו

יחד בתקיעה חזקה וממושכת. כמו רעם מתגלגל ירדה התקיעה, פורצת בבית המקדש ומתפשטת לכל רחבי העיר.

הרעש האדיר נשמע כשהוא מחליק על גגות הבתים ונשפך אל החלונות. משתאה, הביט הנסיך הקטן מתוך מרכבת אביו על קבוצת הכהנים שניצבה באחת החצרות, בפיהם חצוצרות והם מריעים יחד, כתשובה לתרועה.

אבא, ידע דניאל, עתיד לקיים את מצוות הַקְהָל בעוד זמן מועט.

מרגע לרגע גברה הנהירה, ובד בבד התעצמה הצפיפות. מיליוני יהודים פוסעים במהירות ובהתלהבות במעלה ההר, כשחדווה ממלאת את ליבם וחיוך של ציפייה על פניהם.

המרכבה, עמוסה בבני משפחתו של המלך, התנהלה לאיטה ברחובות המלאים בבירה, כאשר החיילים הרוכבים לצידה דואגים לפנות לה את הדרך.

"תקשיבו טוב לקריאה", מבקשת המלכה מבנה היושב לצידה, ומלטפת את ראשו של מריאר, נכדה בן השלוש, שכמו תמיד אהב להיות בחברתו של הנסיך. "זוהי מצווה חשובה", אמרה, דוק לא ברור בעיניה - לחלוחית שניסתה להסתיר מעיני בעלה שישב על הספסל המרופד מולה, ולצידו אחז.

אמיתי לא הבחין בכך. שרה, בתם, הצליחה לשמוע את השבר הקל במילותיה של אמה, אך היא הורגלה בדבר.

כפו של דניאל אחוזה היתה חזק בכפו של הנגיד ינאי, מלווהו הקבוע. שם, בעזרת הנשים, סמוך לבימת העץ הגדולה אותה הרכיבו כעת הכהנים, הוא מצא את שאר דודיו ודודניו, מחכים לקריאת התורה.

רבבות האנשים הצטופפו בעזרת הנשים, דבוקים זה לזה. ברקע השקט העולה מן העם הנרגש, נשמעו רק קולותיהם של הקטנים שנישאו על כתפיים.

אף אחד לא דיבר דברים בטלים, משום כבוד המקדש.

המלך ניצב בפתח העזרה, העם פינה לו את הדרך בכבוד. עיני כולם נשואות היו אליו. הנשים השקיפו בהתרגשות מן הגזוזטראות שהוכנו לצורך שמחת בית השואבה.

אמיתי התיישב על כסאו המפואר, שהוכן לו על בימת העץ, מביט על העם כשעל שפתיו חיוך אצילי ונאה. כתר המלכות שעל ראשו זהר ונצץ לאורן

של אבוקות הענק שדלקו בצידי הבמה, וגלימת ארגמן השתלשלה על כתפיו בקפלים מלכותיים.

שָׁמַשׁ בית הכנסת של הר הבית התקרב אל הבימה, כשספר תורה חבוק בזרועותיו. אמיתי התרומם מלא קומתו לכבוד התורה. עיניו, מוארות באור עדין, בולטות לעיניה של רחל, והיא אינה מסירה ממנו את עיניו, בוחרת פינה שקטה וריקה יחסית. במקום המכובד שהוקצה לה בגזוזטרא ישבו גם שלושת גיסותיה והתהום הפעורה ביניהן. אלכסנדרה זיהתה בכך קנאה, אך רחל לא בזבה מחשבותיה על אחות המלך התככנית.

השמש העביר את ספר התורה לראש הכנסת, ראש הכנסת העבירו לסגן וזה מסרו לכהן הגדול. מעיל התכלת של הכהן הגדול זהר לאור הלפידים הרבים שהאירו את המקום, וזקנו הלבן העניק מסגרת אצילית לפניו הטהורות.

ליבה של המלכה עצר מפעום. דמות ישנה, בווערת כלפיד, לחששה לרגע בתוך תנוכה, מכאיבה ומייסרת, אך נעלמה מיד.

המלך, שקיבל את ספר התורה מידיו של הכהן הגדול, הניח אותו בזהירות על השולחן. קולו, עמוק וצלול, פרץ אל תוך הדממה העמוקה, מפרשת דברים, עשרת הדיברות ועד שסיים לברך את שבע הברכות האחרונות.

"כיצד עברו עליך השעתיים?" שאלה המלכה את בנה במרכבה, בחזרתם לארמון. המלך, עייף מן הקריאה הממושכת, עצם את עיניו קלות על דופן הזהב שאחוריו.

"למה צריך שהמלך יקרא בתורה, ולא הכהן הגדול או אחד מחכמי הסנהדרין?" הקשה. קושייתו, שמובנת היתה, כמו סטרה לאימו, זאת שלאורך כל הקריאה הבחינה בדמותו המנודה של אביאל, מתייצבת ברוחה בעיקשות על הבמה.

כשהיא פה, בירושלים, בזמן שהבירה עמוסה עולי רגלים מהעולם כולו, אנוסים אחיה להישאר בבבל, ודניאל באמת אינו מבין מדוע קורא אביו את דברי התורה - אותם הוא אינו ממש מיישם.

"זוהי הלכה הכתובה במפורש בתורה", ענתה לו חרש. מקווה כי שאלתו של בן השמונה לא נקלטה בתודעתו של השליט, שאחרי הכל כיבד ונישא את המעמד הקדוש ומילא את חובתו בו.

אמא רצתה יותר, זו היתה המחשבה שעברה במוחו של הילד עת נשכב על מיטתו בסוכת הענק, בחצר גינת הארמון. היא רצתה שאספר לה כי נהנית מהמצווה החשובה, שהאזנתי בשקיקה לכל מילה שיצאה מפי המלך.

ואכן, נראה כי הפרשות הקדושות, שיצאו ברורות מפי המלך, עשו רושם טוב על כל שומע. אבל דווקא הוא, בן המלך, מדמיין בליבו כי האהבה שאוהב אביו את העם כולו, זאת שנשקפה מעיניו בזמן שעלה על בימת העץ והופיע לפניהם בהדרו וחסדו - פסחה עליו, בנו יחידו ויורשו.